Poštnina plačana v gotovini

Mariborski Večernik »JUTRA«

Cena 1 Din

Leto II. (IX.), štev. 245 Maribor, petek 26. oktobra 1928

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon: Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Za izboljšanje državne uprave

Iz Beograda prihaja poročilo, da je notranji minister ustanovil posebno komisijo, ki se naj bavi s problemom sistematskega izboljševanja državne uprave. Komisija je sestavljena na podlagi posebne ministrove uredbe. Je kolegijalna ustanova z največ 10 rednimi člani, načeluje ji predsednik, ki jo vodi, izvršuje njene sklepe in opravlja vse tekoče posle. Poleg predsednika je poseben izvršilni odbor, sestoječ iz predsednika in dveh članov komisije. Ti trije morajo biti višji uradniki iz področja ministrstva za notranje zadeve. Člani komisije pa smejo biti izključno praktiki in strokovnjaki, ki imajo izkušnje v vršenju upravne službe, ki so se kot taki izkazali z uspešno prakso ali s svojim znanstvenim delovanjem in so dokazali temeljito poznavanje državne upravne službe. Redne člane, komisije imenuje sam minister za notranje zadeve. Vsako tretje leto se z žrebom izprazni dvoje mest rednih članov komisije. Minister pa lahko oba člana, ki sta na ta način izpadla, vedno zopet znova imenuje.

Delokrog komisije je zelo obširen: skrb za sistematski napredek notranje uprave, predlaganje potrebnih mer za racionalno vzdrževanje dela in dosego čim boljših uspehov v upravi. Naloge komisije so v glavnem: 1. določiti in po potrebi razširiti program dela; 2. proučevati upravno službo, spoznavati nedostatke, jih odstranjevati, izboljševati poslovanje i s preventivnimi i z represivnimi merami, skrbeti za poenostavljenje uprave; 3. staviti primerne predloge za izpopolnitev upravnega poslovanja; 4. proučevati in spoznavati upravno službo v drugih državah, proučevati sočasno strokovno literaturo in norme pri nas in v inozemstvu, v kolikor se nanašajo na posamezne panoge notranje uprave; 5. s splošnimi normativnimi predpisi regulirati sporna vprašanja glede uporabe zakonskih predpisov v praksi ter otvarjati vprašanja, za katera ni zadostnih predpisov, v kolikor niso normirana zakonskim potom; 6. pripravljati in izdelovati predloge zakonov, uredb, pravilnikov in normativnih predpisov, ki se nanašajo na organizacijo notranje uprave in sploh na formalno administrativno pravo, sodelovati pri izdelavi drugih predlogov, zakonov in odredb, ki se pripravljajo v posameznih odelenjih ministrstva za notranje zadeve; 7. sodelovati pri izdelavi predlogov, zakonov in odredb, ki se pripravljajo v drugih resorih, ako je zadevna materija v zvezi s splošno upravno službo; 8. dajati mišljenje o predlogih zakonov in odredb zlasti s stališča kodifikatorske tehnike enotnosti v njih izraženih upravnih načel, soglasnosti in enotnosti z ozirom na organizacijsko stroko upravnih oblasti; 9. dajati mišljenja o vseh vprašanjih načelne važnosti in pravno-strokovnega značaja, bodisi iz lastne inicijative ali ako se to zahteva; 10. vršiti tudi druge upravno-strokovne posle po naredbah ministra za notranje zadeve.

Komisiji je torej dejansko dana velika moč. Ako bi bilo v merodajnih krogih dobre volje, katere doslej tekom 10 let niso pokazali niti v najmanjši meri, bi mogla ta komisija nedvomno storiti marsikaj dobrega za izboljšanje naše uprave. Žal le, da je ta komisija po določbah uredbe same zopet samo lutka v rokah vsakokratnega ministra za notranje zadeve, ki lahko imenuje njene člane po svoji mili volji, in bo naravno vedno imenoval ljudi, ki so mu ali osebno ali politično simpatični. Zanimivo pa je vsekakor, da je imenovan za predsednika komisije bivši mariborski veliki župan g. dr. Otmar Pirkmaier, kateri gre zasluga, da so dr. Korošec in časopisi njegove stranke izgrizli kot velikega župana z grdimi izpadi, v katerih so mu odrekali vsakršno upravno sposobnost in ga slikali kot največjega neznalico in šarlatana. Isti dr. Korošec je moral sedaj sam desavuirati takratno početje svoje in svoje stranke. V interesu države in naroda želimo dr. Pirkmajerju v njegovem sedanjem odličnem in odgovornosti polnem položaju čim največ uspeha!

Miloš Savčić in Aca Stanojević

DANES SE JE VRŠIL PONOVNO SESTANEK MED OBEMA POLITIKOMA IN JE BIL BAJE DOSEŽEN SPORAZUM GLEDE NAČINA REŠITVE KRIZE.

BEOGRAD, 26. oktobra. Davi se je vršil že dolgo pričakovani ponovni sestanek med predsednikom radikalne stranke Aco Stanojevićem in Milošem Savčićem. Sestanek se je vršil v hotelu »Pariz« in je trajalo posvetovanje obeh politikov nad tri ure. Sestanek je vzbudil v vseh političnih krogih splošno pozornost.

V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da je prišlo med Stanojevićem in Savčićem tekom konference do popolnega sporazuma in da bosta oba še tekom dana šnjega popoldneva sprejeta na dvoru v skupni avdijenci.

Splošno se domneva, da prihaja Aca Stanojević v prvi vrsti v poštev kot nosilec bodoče situacije. Njemu bo tudi najprej poverjen volilni mandat in bo skušal sestaviti nekako koncentracijsko volilno vlado. Če pa bi Aca Stanojević v tem ne uspel, bo dobil potem volilni mandat Miloš Savčić, ki bo sestavil volilno vlado gospodarskih strokovnjakov, samih oseb, ki niso strankarsko eksponirane.

V vladnih krogih sicer te verzije demantirajo, vendar pa se kljub temu že opaža pri njih naraščajoča nervoznost. V zvezo s skorajšnjimi izpremembami se spravlja tudi skrivnostna seja klerikalnega skupščinskega poslanskega kluba, ki se je vršila včeraj v Mariboru.

Konec zločinske senzacije v Koelnu

»SEDAJ IMAM DOSTI, PREDAM SE!« — BOJ Z ROČNIMI GRANATAMI.

Ko je v torek zjutraj prenehala senzacijonalna bitka med četami policistov in enim samim zločincem, so policisti mislili, da se je Heidgerju posrečilo v temi zapustiti skupino obleganih hiš. Ko so mislili, da je že preko hribov, pa je zločinec še vedno tičal v hišah, ki so bile preiskane tudi v torek ob belem dnevu. Zadnje skrivališče mu je bilo neka klet in tu ga je opazil eden od poslov. Ropar je začel takoj strejati na služabnika, ki je tekel iz kleti ter vpil na pomoč. Zločinec ni čakal, da bi ga zaprli v klet kakor v past, takoj za služabnikom je pritekel in zdivjal v prvo nadstropje vile. Prerezal je telefonske žice, da se ne bi dala doklicati pomoč in potem se je utaboril v neki sobi.

Okrog vile so se takoj nabrali policisti in začelo se je drugo obleganje. Pred otvoritvijo bitke so morali gasilci z lestvami iz hiše rešiti dvoje otrok. Potem je pa začelo. Policisti v jeklenih oklepih in čeladah so z ročnimi granatami razbili vsa vrata do sobe, kjer je imel Heidger svojo postojanko in odkoder je streljal na vse strani. Kdor se mu je približal, je dobil strel, kakor hitro je dvignil glavo izza oklepa. Končno se je le nekemu policistu posrečilo, vreči ročno granato skozi okno. Tedaj je razbojnikovo streljanje prenehalo. Previdno so prišli v sobo in našli Heidgerja sedečega v kotu. Imel je pet strelov v noge, dva v prsa, od granate pa rano na rami.

Ko je videl naval policistov, je dejal: »Sedaj imam dosti, predam se!« — Odpravili so ga v bolnico, kjer je rekel zdravnikom: »Z menoj še ni pri kraju!«

Iz ljubljanske oblastne skupščine

LJUBLJANA, 26. oktobra. Danes se je nadaljevala seja ljubljanske oblastne skupščine. Opozicija se seje ni udeležila, marveč je poslala predsedniku izjavo, v kateri naglaša, da tako dolgo ne bo prisostvovala sejam, dokler bo trajala protizakonita izključitev inž. Zupančiča. Opozicija smatra, da večina s svojim značilnim postopanjem ter gaženjem najprimitivnejših parlamentarnih načel želi samo dokazati, da noče sodelovanja opozicije, ki bo temu primerno zavzela svoje nadaljno stališče. V nadalj. poteku seje je bila sprejeta uredba o cestarjih. Posamezni govorniki so nastopili proti osemurnemu delovniku. Cestarji so po tej uredbi izročeni na milost in nemilost oblastnemu odboru. Posebne obsodbe vredna je določba, da lahko oblastni odbor po svoji uvidevnosti prizna dosluženim cestarjem po 30. letih službeno pokojnino ali ne.

Kdo bo novi zagrebški župan?

ZAGREB, 26. oktobra. Ker je dosedanji zagrebški župan Heinzl odstopil, vlada za njegovega naslednika največje zanimanje. Večinski klub občinskih svetnikov je prvotno sicer določil za novega župana prof. Srkulja, vendar pa je stopila ta kandidatura zopet v ozadje, ker forcirajo frankovci kandidaturo dr. Prebega. Pojavila pa se je obenem tudi že nova struja, ki želi, da bi se župan Heinzl vrnil na županske mesto. Davidovićevci pa skušajo doseči odgoditev županskih volitev, ker upajo, da bi oni dobili mestnega komisarja. V zvezi s tem se tolmači tudi današnji nenadni odhod velikega župana Zrelca v Beograd.

Pred povratkom „Grofa Zeppelina" v Evropo

NEW-YORK, 26. oktobra. Radi newyorškega vremena je »Grof Zeppelin« opustil nameravani polet po Zedinjenih državah v Čikago. Dr. Eckener se že pripravlja na skorajšen povratek v Evropo. Domneva se, da bo že v pondeljek startal v Lakehurstu in odplul takoj proti Evropi.

Katastrofa na morju

BOSTON, 26. oktobra. Ameriški petrolej. parnik »David Creed«, ki je odplul dne 1. tm. iz Samaranga na otoku Javi proti Filadelfiji, se je dne 15. tm. v silnem viharju potopil v Atlantskem morju z vso posadko. Parnik »Carnifax« je že dne 14. tm. vjel brezžične klice na pomoč in poročilo, da se parnik potaplja. Odplul je takoj proti označenemu kraju, vendar pa o parniku ni našel več ne duha ne sluha, pač pa je bilo morje več milj naokrog pokrito s petrolejem. »David Creed« je imel 45 mož posadke.

RIM, 26. oktobra. V bližini rtiča Spartiventa v Italiji se je ponesrečil neki nemški parnik, ki je zavozil v plitvino. Na parniku je 150 mož posadke. Reševalna dela so se že pričela.

Velike poplave v Indiji

Dolgotrajno deževje je v zapadni Bengaliji povzročilo veliko poplavo. Najhujše je okrog Bizagapatama. Uničene niso samo posamezne farme, temveč tudi naselbine in je najbrž več sto človeških žrtev, kar pa doslej še ni ugotovljeno, ker so poplavljeni kraji odrezani od zaledja. Železniška proga je na mnogih mestih prekinjena, ker so porušeni jezovi in mostovi. Med Kalkuto in Madrasom ne bo gotovo 14 dni pravega prometa.

V dobi gradbenih nesreč

VARŠAVA, 26. oktobra. V kraju Delacu se je zrušila dvonadstropna nova hiša. Ker se je zgodila nesreča zjutraj, ko delavci še niso bili na delu, nesreča ni zahtevala človeških žrtev.

Krešimir Devčić izpuščen.

Kakor znano, je bil v pondeljek na zahtevo notranjega ministra dr. Korošca aretiran v Zagrebu novinar Krešimir Devčić, odgovorni urednik glavnega organa radićevske stranke »Narodnega Vala« in sicer radi nekega članka, ki je vseboval razžaljenje Veličanstva. Aretacijaje je vzbudila ne samo v vseh novinarskih temveč tudi v pravniških krogih veliko senzacijo in začudenje, ker je bila v direktnem nasprotju s tiskovnim zakonom. Dr. Korošec je hotel očividno uvesti novo prakso, a je doživel sedaj veliko blamažo. Kazenski senat zagrebškega sodišča je včeraj razpravljal o tej aretaciji in odredil, da se mora urednika Krešimira Devčića takoj izpustiti iz preiskovalnega zapora, ker kazensko postopanje v tiskovnih pregreških sploh ne pozna preiskovalnega zapora in je bila torej aretacija nezakonita. Urednika Devčića so takoj po tej odločitvi sodišča tudi res izpustili, dr. Korošec pa je zopet za eno blamažo bogatejši. —

Intimna duša Beograda

Veličastna manifestacija KDK v Sisku je beograjske hegemoniste silno prijela. V svoji razburjenosti pokažejo vso svojo naravo.

Nobenega opisovanja ni treba, najboljšo sliko in spričevalo podajo sami o sebi. Nekaj primerov:

Na ugotovitev škode, ki jo dela hegemonistična politika naši državi v tujini, odgovarja glavno radikalno glasilo »Samouprava«, da v inozemstvu nimamo nobene škode razven: »naši prijatelji globoko obžalujejo nered, ki so ga delali poslanci KDK v zakonodajnem telesu, naši sovražniki se ga pa veselijo...«

Za očitanje o rabi orožja proti voditelju KDK in njegovim tovarišem ni po trditvi istega lista »niti sence kakega dokaza. To je navadno obrekovanje — — —« Na izrek predsednika KDK dr. Mačka, da bi se obrnilo orožje proti poslancem KDK tudi, če bi imeli popolno večino, se »Samouprava« še posebno razburja, češ, da je to skrajna ironija proti stvarnosti, ker: »Po določilih naše ustave je nemogoče vladanje v naši državi brez večine v skupščini.«

To in še marsikaj podobnega je cinizem, ki nima primere. Ugledu države ne škodujejo korupcijonisti, nasilniki, Puniša Račić in tovariši, temveč njihove žrtve, pravi narodni zastopniki, ki zahtevajo odpravo korupcije in vseh krivic, ki protestirajo, delajo nemir in ovire gladkemu poslovanju nepoštenosti in krivice. Pustili bi, da bi veljala Vukičevićeva in Račićeva, pa bi bilo vse dobro — to je jedro dolgega radikalskega članka. — .

Novinar Pantelija Jovović, ki je razložil v svojem pismu, kakšno pisavo je zahteval Vukičević od na umor pozivajočega lista »Jedinstva«, piše sedaj:

»V političnih krogih prestolnice se že mesec dni živahno komentira moje znano pismo. O njem se govori na dolgo in široko ne samo v skupščinskih prostorih, temveč tudi po barih in restavracijah. Vsi ti razgovori so proti meni. Prijatelji so se me začeli izogibati, znanci se sumljivo gledajo. Občutim, da me ima uradni in neuradni Beograd za izdajalca. Odkrito se mi grozi — — — Prepričan sem, da bi stari predvojni Beograd, ki nima ničesar skupnega s tem povojnim Beogradom, označil moje pismo za patrijotično gesto prve vrste — — — Pomin osem let že dokazujem, da ta sistem sile in nasilja v Beogradu ni dober. Po vojni smo imeli najreakcijonarnejše in najkoruptnejše vlade, kakoršnih Srbija ne pomni niti iz Obrenovičeve dobe — —«

Mož naglaša v tem svojem pismu še svoje nasprotstvo do KDK in posebej še do predsednika Pribičevića, a ker obsoja zločin 20. junija, ker je proti nasilju in korupciji, mu v Beogradu grozijo, odkrito grozijo.

Po vsem tem se hegemonistični politični tabor dovolj dobro pozna, nikogar ne more več prekaniti. Kdor je z njim, ta se ne more izgovarjati, da ga ne pozna, da ne ve, kakšna je njegova družba! V svoji nervoznosti režimovci nimajo več časa za prikrivanje. Vse jim bruha na dan.

Nekaj bo pa le še, kar obdržijo sami medseboj. Poleg očitne pokvarjenosti, kakor se kaže v prej navedenih primerih, bo še nekaj one intimne, najlužje. Te so deležni naši klerikalci pri svoji zvezi z radikali. Nekemu v Sloveniji premeščenemu funkcijonarju je dal neki beograjski list sledeče besede na pot:

»Odlično je spoznal Beograd, spoznal je njegovo intimno dušo in bo lahko na svojem novem mestu veren tolmač duše Beograda. V današnji situaciji to ni male važnosti«

Ko je že ono odkrito tako cinično tako nizko, kakšna mora biti šele ta intimna duša!

Skrivnostno poslanstvo Cirila Hristovića?

Zagonetni umor beograjskega visokošolca Cirila Hristovića (Hristova) na Jesenicah dobiva vedno bolj zanimiv značaj in ako ne varajo vsi znaki, se bo razvila vsa ta skrivnostna afera v zelo važen plitičen dogodek. Narodni poslanec dr. Ante Pavelić, odvetnik v Zagrebu, je podal sedaj zagrebškim listom sledeče zanimive podatke o skrivnostnem umoru Cirila Hristovića:

»Pred kratkim je prišel k meni mlad elegantno oblečen gopod, ki se je predstavil kot Ciril Hristov. Iz njegovega nadaljnega govora sem spoznal, da je član makedonskega revolucijonarnega odbora in da ga preganjajo naše oblasti. Končal je z besedami: »Želim, da me spravite čez mejo v Avstrijo!« Bil sem presenečen. Makedonski revolucijonarni odbor je spravil že toliko svojih članov čez mejo, čemu pa je prišel Hristov ravno k meni. Bil sem si zato takoj na jasnem, da sem imel pred seboj navadnega agenta-provokaterja.

Ko sem prišel popoldne zopet v pisarno, se je zglasil pri meni še drug Makedonec, ki je takoj izjavil: »Vem, da je bil dopoldne pri vas Hristov. Povem vam: Čuvajte se ga! On je nevaren človek!« Ob 3. popoldne se nenadoma pojavi Hristov že v drugič v moji pisarni in ponovi svojo prošnjo: »Prosim vas, spravite me čez mejo. Mene preganjajo. Jaz moram na vsak način iz države!« Pojasnil sem mu, da sem po poklicu odvetnik in da se ne pečam s spravljanjem ljudi čez mejo, tudi ne Makedoncev. Hristov je ostal osupnjen, se potem odstranil in odpotoval, kakor se je pozneje izkazalo, proti Jesenicam, kjer je bil res umorjen.

Vsa afera Hristov ni samo romantična, temveč tudi kruto realna. Bolgarski emigrant Ciril Hristov je bil namreč navaden agent provokater in je bila njegova naloga čisto jasna: Hotel je kompromitirati KDK, češ da je v zvezi in stikih z makedonskim revolucijonarnim odborom, kar pa se mu ni posrečilo. Med tem je bil ubit. Ni težko uganiti, kdo ga je ubil. Skrivnostni poset drugega Bolgara pri dr. Paveliću priča dovolj jasno, da so bolgarski makedonski revolucijonarji dobro pazili na početje svojega rojaka Hristova in obračunali ž njim.

Z nasilno smrtjo Cirila Hristova pa so padli v vodo tudi vsi skrivnostni načrti, ki so jih imeli gotovi beograjski krogi s Hristovom. Kompromitirati so hoteli poslanca dr. Pavelića in žnjim vred vso Kmečko-demokratsko koalicijo, češ da je v zvezi z makedonsko revolucijonarno organizacijo. Ker pa se je ta načrt sramotno izjalovil, skušajo ti krogi prikriti svojo blamažo sedaj s tem, da so lansirali v javnost izmišljotino, da je nameraval Ciril Hristov umoriti sedanja voditelja KDK, Svetozarja Pribičevića in dr. Vladka Mačka.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 26. oktobra. Zaprto.

Sobota, 27. oktobra ob 20. uri »Robert in Marijana« ab. B. Premijera. Kuponi.

Nedelja, 28. oktobra ob 15. uri »Ognjenik«. Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri »Gejša«. Znižane cene. Kuponi.

Pondeljek, 29. oktobra. Zaprto.

Torek, 30. oktobra ob 20. uri »Jesenski manever« ab. C. **Gostovanje gdč. Lubejeve.**

Sreda, 31. oktobra ob 20. uri »Jesenski manever« ab. A. **Gostovanje gdč. Lubejeve.**

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo 28. t. m. bosta v mariborskem gledališču dve predstavi, popoldne ob 15. uri se vprizori velezabavna in duhovita moderna komedija »Ognjenik«, ki je žela ob vsaki vprizoritvi obilo smeha in zabave. — Zvečer ob 20. uri se ponovi priljubljena in melodijozna opereta »Gejša«, ki od predstave do predstave bolj ugaja. Za obe predstavi veljajo znižane cene. »Ognjenik« je za deco neprimeren.

»Robert in Marijana« na mariborskem odru. V soboto, 27. oktobra se bo vršila že četrta premijera te sezone: Geraldyjeva igra »Robert in Marianne«. To je fin moderen francoski komad iz zakonskega življenja, ki izzveni v resnici, da je le ljubezen v zakonu ona sila, ki da moč za življenje in delovanje.

Mariborski in dnevni drobiž

Kmečko demokratska koalicija

priredi v nedeljo, dne 28. oktobra ob pol 3. popoldne

v veliki dvorani Celjskega doma v Celju

MANIFESTACIJSKI ZBOR.

Na zboru bosta govorila voditelja Kmečko-demokratske koalicije dr. Vladko Maček in Svetozar Pribičević in drugi poslanci KDK.

Somišljeniki, pridite v velikem številu manifestirat za močno državo enakopravnih Slovencev, Hrvatov in Srbov, za dobro in čisto upravo, odstranitev korupcije in policijskega režima ter svobodne volitve!

Živela Kmečko-demokratska koalicija!

Vsem zaupnikom KDK

v srezih Celje, Gornjigrad, Slovenjgradec, Konjice, Šmarje pri Jelšah, Laško in Brežice. Manifestacijski zbor KDK v Celju dne 28. oktobra mora biti impozantna manifestacija pristašev obeh koaliranih strank. Zaupniki naj storijo svojo dolžnost in izvršijo v zadnjem tednu najširšo agitacijo za udeležbo na shodu. Železniške zveze v Celju in nazaj so najugodnejše. Iz bližnjih krajev naj pridejo zborovalci kolikor mogoče z vozovi. — Zbor se otvori točno ob pol 3. popoldne.

Duhovnik Januš Golec v zaporu.

Duhovnik Januš Golec, odgovorni urednik »Slov. Gospodarja«, je danes končno vendarle stopil skozi visoka in težka vrata mariborske jetnišnice in za njim so zaprli ključi ječarja. Deset dni bo počival sedaj pod gostoljubno streho okrožnega sodišča. Zaman so bili vsi njegovi napori, da bi izposlovai odgoditev nastopa kazni na nedoločen čas ali morda celo pomilostitev. Zadnje čase je počival v župnišču farške župnije pri Ptuju, srebal tamkaj sladbo vince ter čakal, da pride ugodna rešitev njegove prošnje za pomilostitev. Ker pa je prišla vsa afera celo že pred narodno skupščino, se je končno tudi vlada sama ustrašila škandala in tako mora sedaj g. Golec hočeš nočeš dslati pokoro v zaporu. Kdor drugim jame kopije, sam vanjo pade...

Iz državne službe.

Okrajni glavar g. Dominik Dereani je premeščen iz Maribora v Konjice. -- V pokoj je stopil sodni sluga v St. Lenartu v Slov. goricah g. Franc Kranjc. —

Odvetništvo.

V imenik odvetniške zbornice ljubljanske je vpisan g. dr. Fran Brandstätter, odvetnik v Mariboru. —

Za zimsko poroto

so imenovani po višjem deželnem sodišču v Ljubljani pri mariborskem okrožnem sodišču: za predsednika dr. Fran Žiher, predsednik okrožnega sodišča in za namestnika: podpredsednik okrož. sodišča dr. Fran Pichler, vdss dr. Fran Peitler, vdss Fran Posega, vdss Janko Guzelj, dss Oskar Dev in dss Fran Vidovič.

Častna pokojnina zaslužnim narodnim borcem.

Podpisan je ukaz odbora za priznanje narodnega dela, s katerim je priznana znanim zaslužnim narodnim voditeljem dr. Gustavu Gregorinu, dr. Dinku Trinajstiću častna državna pokojnina. Pozno se je država oddolžila jugoslovanskim prvoborite-ljem. —

Zdravstvena okrožja v mariborski oblasti.

Mariborski oblastni odbor je sprejel na svoji zadnji seji pravilnik za okrožne zdravnike in babice. Osnutek določa 74 zdravstvenih okrožij v mariborski oblasti in sicer: v celjskem 8, v čakovskem 3, v dolnje lendavskem 3, dravogradskem 6, gornjegrajskem 3, konjiškem 4, ljutomerskem 5, v mariborskem (desni breg) 8, levi breg 7, v murskosoboškem 4, v preloškem 3, ptujskem 9, slovenjgraškem 4 in šmarskem 7 zdravstvenih okrožij. Mesta okrožnih zdravnikov bodo v kratkem razpisana. —

Denarni zavod mariborske oblasti.

Trgovinsko ministrstvo je potrdilo nova pravila Južnoštajerske hranilnice v Celju, ki se na podlagi teh novih pravil okoli novega leta izpremeni v oblastni denarni zavod mariborske oblasti.

Ljutomerčanka se ponesrečila v Limbušu.

Gospa Marija Stanjko, soproga odvetnika g. dr. Marka Stanjka v Ljutomeru si je včeraj predpoldne v svojem vinogradu v Limbušu pri Mariboru vsled nesrečnega padca zlomila desno nogo. Takoj pozvani rešilni avto je ponesrečenko odpeljal iz Limbuša v ormoško bolnišnico. Dobri gospej Mariji dr. Stanjkovi, ki je znana kot zelo plemenito čuteča dama, ki rada ob vsaki priliki pomaga siromakom, želimo skorajšnjega okrevanja!

Zopet požar na Dravskem polju.

Sinoči, okrog 9. ure, je dobila tukajšnja požarna bramba telefonsko vest izpod Pohorja, da gori nekje v Gornjih Hočah. V čudno kratkem, uprav rekordnem času je bilo moštvo zbrano in gasilski avto je odfrčal brez orijentacije na kraj nesreče: 10 kilometrov od Maribora je gorelo gospodarsko poslopje g. Karla Glaserja v Gornjih Hočah. Vzrok požara se do ure ni mogel ugotoviti. Vendar je skoro jasno, da gre za nesrečo. Na kraj nesreče so prihitele požarne brambe iz Hoč, Maribora, Razvanje, Bohove in Pobrežja. Zgorela je zaloga sena in desk v vrednosti do 30.000 Din. Pri gašenju je dobil posestnik gorečega objekta g. Karl Glaser večje rane vsled opekline. Ker uničeni objekt ni bil zavarovan, je zadela posestnika občutna škoda. Mariborska požarna bramba se je vrnila v svojo matico četrt ure pred polnočjo.

Posebnost našega trga

so brezdvomno sezonske gobe, zvane snežinke. Okusne so in ker so vsled svoje množine tudi poceni, pri naših gospodinjah priljubljene. Svojega imena pa nimajo od belo-sive snežne barve, ampak radi znane okolščine, da izniknejo baš takrat, kadar je na vidiku prva izdatnejša pošiljka snega z neba... Ni skoro stojnice na našem trgu brez tega poznojesenskega gozdnega sadeža in konkurenca v cenah meji na smešnost, v veselje naših, ekonomsko zelo visoko razvitih gospodinj. — Ker pa nam te famozne snežinke naznanjajo skorajšnje belo iznenadenje, gledamo na te čudne preroke s posebno skepso.

Ubežni poskus kaznjenca.

V sredo dopoldne je bil pred okrožnim sodiščem obsojen na dve leti že večkrat kaznovani tat in potepuh Vincenc Kokot iz Križovljan. Ko ga je paznik Jakob Leskovšek vodil iz razpravne dvorane v jetnišnico, je kaznjenec posnemal vzgled onega mariborskega tihotapca, ki je lani tudi v enakih okolščinah utekel skozi vrata na Sodnijsko ulico. Kokot je udaril paznika s tako močjo, da je ta padel po kamenitih stopnicah ter si pretresel možgane. Še danes me mu blede in nič ne ve, kaj se mu je pripetilo. Zločinec jo je pa ubral navzdol po Tattenbachovi ulici. Šele ob Narodnem domu je bil prijet in s težavo ukročen. —

Dve novi podmornici

za našo državo grade sedaj v ladjedelnici »Gloire« v Nantesu na Francoskem. Imenovali se bosta »Smeli« in »Osvetnik«. V Nantesu je tudi že naša posadka za obe podmornici, da se prične takoj vežbati čim bosta ladji zgrajeni. Računa se, da bosta podmornici gotovi do decembra meseca, nakar odideta takoj v naše vode. —

Letošnje zadnje pomočniške preizkušnje mesarjev in prekajevalcev

se bodo vršile v sredo dne 21. novembra v mestni klavnici v Mariboru pred zadružno izpraševalno komisijo. Preizkušnji se morajo podvreči: 1. Vsi vajenci, katerim poteče učna doba najkasneje dne 31. decembra 1928. 2. Vajenci, ki do sedaj še niso prestali pomočniške preizkušnje. 3. Pomočniki, ki še niso prestali pomagalske preizkušnje, se lahko prostovoljno priglase. Vsi v poštev prihajajoči izprašanci morajo predložiti zadružnemu načelniku lastnoročno pisano, kolekka prosto prošnjo za pripust k pomočniški preizkušnji in sicer najkašneje do 12. novembra. Prošnji je priložiti od učnega mojstra izstavljeno učno spričevalo, delavsko knjižico in odpustnico obrtnonadaljevalne šole. Na prošnje, ki se predlože po 12. novembru, se ne bo oziralo. — Obrtna zadruga mesarjev in prekajevalcev. —

2040

Pisava ne laže

GRAFOLOG RAFAEL SCHERMANN. — SKLEPANJE IZ PISAVE NA PIŠČEV ZNAČAJ IN NAROBE.

Grafološki fenomen dunajski rojak Rafael Schermann je izdal sedaj knjigo o svojem delovanju. Ta knjiga, ki je podprta z raznimi potrdili oblasti in prič, je zelo zanimiva. Njen namen je, dokazati resničnost teorije, po kateri rokopis razodeva lastnosti in do gotove meje tudi usodo pisca. Schermann je v Evropi in Ameriki pred komisijami dajal dokaze svojega čudovitega daru in tudi mnogo zamotanih kriminalnih afer je že rešil bodisi, da je našel krivce, ali pa dokazal nedolžnost osumljencev. Njegova knjiga je polna zanimivih primerov.

»Ne bo se Vam posrečilo, vzeti si življenje. Če se boste streljali, bo šel strel postrani, strup ne bo učinkoval in če boste skakali skozi okno, si boste zlomili samo nogo. Izbijte si iz glave samomorilne naklepe!« — Tako je dejal neki dami, od katere ni poznal drugega kot par vrst rokopisa. Dama se mu je smejala, ker tedaj ni mislila na samomor. Par let pozneje je pa šla ta dama v hotel, se zaprla v najeto sobo ter vzela veronal. Komaj se je vlegla, da bi počakala na smrt, ko je trdo potrkalo na vrata: Policijska kontrola! — Vrata so vlomili, ženo odpremili v bolnico in rešili.

Svoj dar spoznavanje pisca iz pisave je odkril Schermann, ko je hodil še v šolo. Svojim součencem je iz pisave razlagal lastnosti njihovih staršev. Do odkritja svojega daru je prišel, kakor pripoveduje sam, na ta način, da je opazil v pisavi svojega grbastega součenca neko posebno potezo in da je isto potezo našel pozneje tudi v pisavi nekega drugega grbavca.

Ko je v Newyorku predaval o grafologiji, je eno od predloženih neznanih pisav tako-le označil: »To je pisava moža, ki je prestal mnogo bojev. Včasih je tudi podlegel, ničesar ga pa ni moglo zlomiti. Včasih je tudi otožen. Glavna njegova črta je pa ta, da pride nezlomljiv iz vsake težave.« — Glasno ploskanje je potrdilo, da je uganil. Pisava je bila Rooseveltova.

V podpisih vidi znake poklicov. Podpis muzika mu razodeva note, podpis mornarja mu daje sliko ladje, sidra, jambora, podpis letalca letalo itd.

Čudovito je tudi to, kako pogodi in ponaredi pisavo človeka, čegar lastnosti so mu znane. Ko se je zaglobil v fotografijo kakega neznanega človeka, je večkrat dejal: »Ta človek piše približno takole!« In res, bila je frapantna sličnost v pisavi. Več zločincev ni izsledil po pisavi, temveč na ta način, da je iz slik in opisov mnogih osumljencev našel pravega, ko je rekonstruiral njegovo pisavo.

Po prvi sodbi poslušalcev se Schermann včasih tudi zmoti, ali pa so njegovi izreki nerazumljivi. Pozneje se pa navadno vse izkaže kot resnično in točno. V Ženevi je nekoč pred številnimi poslušalci označil nekega neznanega pisca za »ljubimca v fantastični obleki«. Pisec se je pa pokazal izmed poslušalcev in vsi so videli, da označilo niti malo ne odgovarja njegovi zunanjosti. Odgovarjalo je pa vendarle, kajti mož je bil — gledališki igralec. Ob drugi priliki je nekoga po pisavi označil za vojaka — borilca. Ta konstatacija je izzvala krohot. — »Kaj še, mož je vendar hladnokrven in miren trgovec!« — so ugovarjali poslušalci. — »Pri tem je pa strasten — sabljač,« je nekdo pripomnil, ki je moža še boljše poznal.

Taki in podobni primeri dokazujejo, da pisava ne laže, Schermann pa še pravi v uvodu svoje knjige, da mnogo posebno zanimivih slučajev iz diskrenosti sploh ne more objavljati.

Osamljene žene iščejo osamljene moške

Pred nekaj dnevi je odpotoval iz Washingtona v Los Angeles avtomobil, ki ga vodijo tri dame. Seveda te tri ženske nikakor ne žele doseči kak rekord v hitrosti ali dolgosti pota, temveč stremo samo za tem, da si poiščejo vsaka svojega moža. In kako delajo to? Čisto enostavno.

Kjer se ustavijo, objavijo v listih oglas: »Zoprna nam je postala osamljenost. Lepe smo in mlade, nimamo mnogo denarja, vendar pa hrepenimo po prijetnem domačem ognjišču.«

Vodja in glavni šofer te karavane je Helene Davis iz Washingtona in od nje izvira tudi ta originalna ideja ženitbene karavane. Vsaka udeleženka mora najti svojega moža. Vrh tega se morejo vse neporočene ženske, ki se čutijo osamljene in zapuščene, pridružiti tej karavani. Že prvi dan sta se priglasili dve damici, ena stara 38, druga 50 let, obe vdovi. Obe sta pomožni šoferki Helene Davisove.

Čim se je zvedelo za namen te karavane, je takoj nad 600 osamljenih moških stavilo Davisovi svoje ponudbe. Toda voditeljica karavane namerava napraviti iz cele stvari primerno podjetje. Sporočila je moškim, ki so se navduševali za karavano, da tu ne gre za kobeno frivolno ekspedicijo, temveč za idealno misleče ženske, ki se resno pripravljajo za zakon. V karavano se sprejmejo samo one ženske, ki morejo predložiti zadostne dokaze, da se nameravajo v resnici poročiti.

Idealen mož, kakršnega ona išče, je človek, ki ima letno najmanj 10.000 dolarjev dohodkov, ki je pošten, resnicoljuben in vedno dobro razpoložen. Piti sme, kaditi pa samo zmerno. Ako ima vrh tega še smisla za šport in godbo, potem pa ima še prednost pred drugimi.

Seveda je zelo dvomljivo, ali bo Helene Davis tudi našla moža, ki bi imel vsa ta svojstva. Tudi ona samo dvomi o tem in tako ji ne preostane nič drugega kakor to, da se poroči s človekom, ki ima dovolj denarja. Sicer pa želi Helene Davis vrh tega še to, da opazuje kandidate v njihovem domačem življenju, posebno, da vidi, ali imajo dobro srce. Karavana se bo šele spomladi vrnila v Washington. S kakim uspehom in kakim zadovoljstvom, tega pa seveda ne ve nihče.

Poskusi poštenja

Poštenih ljudi je danes malo na svetu. Tako malo jih je, da se jih ni vredno niti spominjati. Tako vsaj trdijo pesimisti. Kot dokaz navajajo pri tem zlasti dejstvo, da časopisi vsak dan prinašajo vesti o izgubljenih stvareh, vendar pa se le redkokedaj sliši, da bi najditelj stvar tudi vrnil. Neki poštni uradnik v Parizu je napravil pred kratkim poskus, da dokaže, kako nepošteni so dandanes ljudje. Izplačal je namreč vsem strankam, ki so imele prejeti denar, po en frank več. In kaj se je zgodilo. Od sto strank se jih je javilo samo 10 in so vrnile preveč izplačani znesek. Naslednjega dne pa je napravil nasproten poskus. Izplačal je vsem strankam po en frank manj, kakor so imele prejeti. Potem pa so se zglasile vse stranke in uradnika še ozmerjale, češ, da je malomaren in nepošten v službi.

Ravnatelj neke igralnice, ki že tako ni veroval v poštenost svojih sodobnikov, je naročil svojim nameščencem, da naj izplača ljudem, ki so dobivali v igri, več kakor jim je pripadalo. Uspeh je bil seveda enak kakor na pošti in še nekoliko slabši, ker sploh nihče ni prijavil pomote.

Zanimiv je dalje slučaj neke stare aristokratske dame. Imela je navado, da je pri svojih večernih prireditvah vedno poizkušala poštenost svojih gostov. V salonu, ki je bil dostopen vsem, je namreč vedno postavila posode, polno zlatih novcev. Čim so gosti odšli, je bila vedno prazna tudi posoda. Ker je bil domačim uslužbencem strogo prepovedan vstop v ta salon, je jasno dovolj, da so denar ukradli povabljeni gosti.

Zubkov — cirkuški jahač

PARIZ, 25. oktobra. Kakor poroča »Matin«, je sklenil Aleksander Zubkov, mož princezinje Viktorije, sestre bivšega nemškega cesarja Viljema, s francoskim potujočim cirkusom Rancyjem pogodbo, da pride v 4—5 mesecih v Pariz in nastopi v cirkusu kot umetni jahač.

Sport

LAHKOATLETSKI MITING »MARIBORA«.

ISSK Maribor priredi na praznik dne 1. novembra 1928. lahkoatletski miting na igrišču SK Rapida. Spored bo naslednji:

1. tek na 100 m, 2. met krogle, 3. tek na 800 m, 4. Skok v višino z zaletom, 5. met diska, 6. skok v daljavo z zaletom, 7. tek na 3000 m.

Tekmovalo se bo po pravilih JLAS. Prijavnina znaša 5 Din za osebo brez ozira na to, v kolikih disciplinah nastopi atlet. Prijave je nemudoma poslati na naslov ISSK Maribor, v roke g. Radu Šepcu, Grajski trg. Poslednji termin prijave je do 29. tm. Prijavnina se ima predložiti prijavi. Miting se prične ob 8.30 zjutraj. — Načelnik lahkoatletske sekcije ISSK Maribora.

Razveljavljena hazenska tekma.

Kdor je bil priča poteku nedeljske izbirne hazenske tekme Concordija—Ilirija v Ljubljani, ta je moral vedeti, da je verjetnost potrditve doseženega rezultata skrajno minimalna. Zato ni prav nič presenetila odločba JHZ, ki razveljavlja to tekmo in odreja, da se ima v nedeljo 28. tm. ponoviti na istem mestu ista tekma. Ako pišejo zagrebške novine o »velikem iznenadenju«, je to le dokaz, da so napačno informirale svoje čitatelje o poteku nedeljske igre. — Radi ponovitve te kvalifikacijske tekme se mora seveda odgoditi končno tekmovanje za državno prvenstvo med »Mariborom«, ASK-om, Jugoslavijo in zmagovalcem iz ljubljanske tekme. Prihodnjo nedeljo bo sodil g. Nikolić iz Beograda, za njegovega namestnika je določen g. Baltesar.

Slovanske igre v Pragi.

O nogometnih tekmah med reprezentancami ČSR, Poljske in Jugoslavije, ki se odigrajo jutri in v nedeljo v Pragi, smo že včeraj kratko javili. Kakor se danes doznava iz Zagreba, pa JNS še sedaj ne ve, katero moštvo pojde v Prago. Odpovedali so že Luburić, Ciadrić, Perška, Giller, pravočasno ni prišel Premrl itd. itd. Najnovejša vest pa se celo glasi, da so vsi zagrebški igralci odpovedali svojo udeležbo na praških tekmah. To se bomo zopet izkazali v inozemstvu....!

Važna določba glede prvenstva.

Med novimi sklepi občnega zbora JNS opažamo tudi naslednjo velevažno določbo:

»V tekmah za državno prvenstvo sodelujejo vsi prvaki podzvez in pa drugoplasirana kluba Zagreba in Beograda. **Provincijski prvaki poedinih podzvez ne morejo sodelovati v teh tekmah.«**

§ 17.

oziroma nedeljsko glasovanje na občnem zboru JNS o njem tvori še vedno predmet najvažnejših komentarjev v zagrebških športnih krogih. Včerajšnji listi so prinesli brzojav osješkega Hajduka, ki javlja JNSu, da je delegat Osješkega podsaveza zlorabil polnomoč imenovanega kluba, ki ni hotel glasovati z Beogradom. Danes javljajo o enakih izjavah »Gradjanskega SK Cibalije«, HŠK Graničarja, ŠK Croatje — obetajo pa navesti še nove klube ONP, ki se ne strinjajo s spremembo § 17, ki je bila dosežena z njihovimi glasovi. Seveda je ves ta dirindaj sedaj le bolj akademskega značaja, ker je zglasovana sprememba omenjenega določila saveznih pravil že pravomočna.

Sodniki za drž. prv. tekme.

Po sklepu občnega zbora JNS se določajo v bodoče sodniki za tekme za državno prvenstvo v sporazumu z obema kluboma. Vendar ne more biti sodnik iz mesta, od koder sta kluba. V slučaju nesporazuma določi sodnika JNS. Dovoljeno je tudi privzemanje inozemskih sodnikov.

ISSK Maribor — nogomet.

V nedeljo 28. tm. ob 9.30 zjutraj važen sestanek vseh nogometašev na igrišču. Pozivajo se tudi lahkoatleti, da se zanesljivo udeleže sestanka. — Načelnik.

Zagrebški Amater razpuščen.

Delavski ŠK Amater v Zagrebu je bil radi komunistične propagande oblastno razpuščen. Pritožbo kluba proti razpustu bodo podprli tudi vsi sportski forumi. —

Zakaj se v Rusiji naglo širi radio?

Kakor v malokateri drugi državi na svetu, se danes širi radio-gibanje v Rusiji. Glavni razlog je pač iskati v ogromni prostranosti Rusije in oddaljenosti mest in krajev drugega od drugega. Listi ne prihajajo s takšno naglico v daljne kraje ruske stepe, vsled česar je postal radio glavni prenašalec vesti iz širokega sveta. Danes je v Rusiji že nad 40 radiopostaj, ki delajo z antenami v jakosti od 1 do 4 kilovatov. Programi so izdelani v cilju kulturne povzdige ruske vasi in mest. Poljudna znanstvena predavanja iz vseh strok človeškega znanja, fizični razvoj telesa, narodna higijena itd. zavzemajo velik del programa. Opere in koncerti se obvezno po zakonu prenašajo v vse kraje velike Rusije. Cela vrsta radio-amaterskih listov daje pouk v radio-tehniki in so urejeni po vzorcu najboljših nemških strokovnih listov. S pomočjo radia se uspešno pobija nepismenost v Rusiji, in značilno je, da po programu, ki je zakonito določen, mora do l. 1933. v Rusiji izginiti zadnji analfabet. Pristojbina za radio znaša za kmete, dijake in učitelje 1 rubelj (krog 27 Din) letno, za delavce, zasebne nameščence in častnike 2 rublja, za vse druge osebe in podjetja 7—8 rubljev. Radioindustrija se razvija v Rusiji popolnoma samostojno, na čelu vsega dela je slavni strokovnjak-fizik profesor Bonč Brujevič. Vso industrijo in trgovino radia upravlja država. Kako silno je razširjen radio, kažejo sledeči primeri: v Kazanu, glavnem mestu tatarske države, je močna emisijska postaja z velikim številom navdušenih radio-slušateljev. V Taškentu je radio-postaja za ves Turkestan, v Samarkandu, Buhari, Hivi in drugih državicah Rusije so najmodernejše urejene radiopostaje. Nove postaje pa se grade v Mandžuriji in severnih polarnih krajih Rusije.

Pri poroki umrl

V župni cerkvi v Landecku na Tirolskem se je pripetil te dni tragičen dogodek. Delavec Anton Schweninger je stal s svojo nevesto pred oltarjem. Ko mu je duhovnik stavil običajno vprašanje, mu je postalo nenadoma slabo. Zgrudil se je na tla in obležal na mestu mrtev. Poklicali so sicer takoj zdravnika, toda pomoč je bila prepozna. Ženina je pred oltarjem zadela kap.

Slab zagovor.

— Obtoženi ste, da ste pri poslednji dobrodelni veselici sunili popolnoma novo zimsko suknjo.

— Prosim vas lepo, če pa je bil tam velik in razločen napis: Garderoba prosta!

Janezov ponos.

Luka: »Kaj vraga pa iščeš tako nervozno po novinah?«

Janez ponosno: »No, poročilo o mojem poslednjem vlomu!«

Prebivališče izobčencev

(Božva).

V najnižji etaži zgradbe so disciplinarne celice, shrambe za živež, strojarna, kopalnica, čevljarska in kovaška delavnica ter skladišča za različno orodje. Tu doli so tudi znamenite celice za novodošle, kjer sprejme jetnikova duša prve in najbolj žalostne vtise o kaznilnici.

Na vzhodni strani kaznilnice stoji enonadstropno, samostojno poslopje, v čigar pritličju je tkalnica, a zgoraj krojaška delavnica. Na zapadni strani je v podobni legi zgrajena stavba v kateri so nameščeni trije obrati: spodaj mizarnica, v prvem nadstropju pa knjigoveznica in zasebna tvornica papirnatih vrečic. Nasproti mizarnice izdelujejo v posebni, zidani baraki metle in sirkove krtače. Tudi to podjetje je v zasebnih rokah.

Ves južni del kaznilnice obdajajo šetališča za kaznjence, ki obsegajo pet velikih, izhojenih krogov z obsegom po 156 korakov. V teh krogih šetajo kaznjenci skupnega zapora paroma, a osamljenci drug za drugim molče, v medsebojni razdalji šestih korakov. Ta prostor, proti kateremu so obrnjena okna skupnega in samotnega zapora, je vedno zastražen, ponoči s podvojeno stražo. Prazen prostor med obodom kroga so v zadnjem letu mojega robstva zorali, pognojili in posadili z rdečo peso. Prej je rastla tu trava. Razen električnih svetilk in treh stražnih utic sameva po vsem dvorišču dolgočasna praznota. Šetajočim kaznjencem je svoboden pogled proti jugu na zeleno Pohorje, a vzhodno na oddaljene vzpetosti, posejane z belimi domovi in porastle z gozdovi. Iz gornjih nadstropij skupnega zapora imajo jetniki lep razgled daleč po mariborske okolici; vidijo, kako prihajajo in odhajajo številni vlaki ter opazujejo svobodne nedeljske šetalce. Oni v samotnem zaporu pa tega nimajo, ker jim je prepovedano, vzpenjati se na visoka, polovična okna.

Mladostni kaznjenci imajo lastno šetališče na zapadni strani hiše. Okna njihovih prostorov gledajo po Magdalenskem predmestju in Mariboru. Tudi bolniki imajo poseben prostor, kamor jih puščajo na sveži zrak. V bližini bolnice, za tkalnico in krojaško delavnico, je improviziran za bolne kaznjence majhen park z divjimi kostanji in cvetličnimi gredami. Koncem parka je mrtvašnica. Ob njej posedajo in se solnčijo tuberkulozni...

VZGOJNO IN IZOBRAŽEVALNO DELO.

I.

Ni dvoma, da je temeljit duševni prerod prvi in najglavnejši pogoj kaznjenčevega poboljšanja. Potrebno je torej ob dati hudodelčevo dušo s takimi vplivi, ki bodo brez odpora našli pot do tistih globin srca, kjer tle morda zadnje iskrice dobrega. Izkušnje potrjujejo, da sta v človeku navadno najgloblje vsidrana materina vzgoja in verski moment. Oba ta dva idealna faktorja sta ustvarjala nekoč nastroju nežne otroške duše najpestrejše podobe in najsrečnejše sanje; zato je tudi spomin na detinstvo še takemu zakrknjencu mil in drag. Občutek nesreče pa dostikrat naravnost sili misli, da se vrnejo v daljno preteklost in iščejo utehe v ljubih spominih.

Tisti, ki so določevali smer in taktiko novejše kaznilniške vzgoje, so vsekakor imeli v vidu navedene okolnosti in so računali z razneženo sprejemljivostjo kaznjenčeve duše, kadar je izpostavljena takim vplivom, ki delujejo nanjo v smislu obujanja boljših čuvstev. Zato so v prvi vrsti povdarili verske vaje v kaznilnici. Rane, ki jih je zasekal v jetnikovo dušo zločin, naj celi ljubezen; trpljenje, ki ga je obsojencu naložila neizprosna pravica, naj lajša ljubezen; okove, v katere so nesrečna bitja vklenile strasti, naj rahlja ljubezen; in pot v novo, boljše življenje, naj kaže zopet ljubezen vere, ki se imenuje »vera ljubezni do bližnjega«!

Preslabotno je pero, da bi moglo opisati ves pomen in vzvišenost svečenikove naloge, ki med kaznjenci vrši dušnopastirsko službo. Naj navedem samo nekatera svojstva, brez katerih se kaznilniški duhovnik ne bi mogel uspešno udejstvovati!

Če za koga, tedaj veljajo zanj pesnikove besede: »Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.« Kolikokrat zapade jetnik morečim dvomom in obupovanju nad svojim nesrečnim življenjem, kolikokrat je potreben očetovske tolažbe, nasveta, ljubeznive, prizanesljive besede, ki bi razpršila njegovo malodušnost in ga dvignila ter pokrepčala! In kdo bi mogel to uspešnejše opraviti kot duhovnik? Že njegova pogosta navzočnost pri kaznjencih, ki opravljajo težka dela, bolehajo, ali ki so v kakršnikoli nejevolji, — učinkuje blažilno na ponižana, zapuščena bitja.

A v cerkvi? Kakor hladilni balzam na skeleče rane naj bodo besede, ki jih govori zasužnjeni raji svečenik odpuščajoče ljubezni! Prišle so od poniževanja bolne duše, da vsaj enkrat v tednu čujejo blago, mehko besedo in si oddahnejo ob njej. Prišle so, da po zgledu svojega pastirja pobožno dvignejo svoje misli iz tope vsakdanjosti kvišku k dobroti in ljubezni.

Tako naj bi bila nedelja idealni cilj, po katerem so hrepeneli ves teden kot po olajšanju, utehi in duševnem okrepčilu. Srečanje z duhovnikom bodi kaznjencu radosten dogodek, saj le z njim je mogoče neprisiljeno, zaupno srečanje, ki ni zasenčeno od mrkega razpoloženja službene strogosti v tej hiši. Dušni pastir med kaznjenci si more pridobiti ugled, zaupanje in spoštovanje svojih vernikov le s sočutnim umevanjem njihove usode in mora umeti to kaznjencem tudi pokazati. Sto prilik se mu nudi za to svak dan. A kako naj to stori, mu najzanesljivejše svetuje iskrenost njegovega razmerja do jetnikov. Če se z ljubeznijo bavi z usodo svojih ovčic, se mu kar sama odpirajo pota njegovega človekoljubnega delovanja.

V času moje kazni versko življenje v mariborski kaznilnici ni bilo baš na višku in je hišni kurat izposloval, da se je v zavodu spomladi l. 1927. vršil tridnevni misijon. Za to pobožnost sta bila najeta dva zunanja cerkvena govornika in sicer neki misijonar iz Ljubljane in gvardijan nekega minoritskega samostana. Imela sta v kaznjencih hvaležne poslušavce, ki pa so njunim govorniško dovršenim izvajanjem posvečali pozornost bolj radi spremembe kot iz verskega nagnjenja. Vendar je bilo opaziti, da sta govornika pogodila pravi ton osvajanja jetnikove dovzetnosti, ker sta govorila toplo in prepričevalno. Zato so se kaznjenci radi udeleževali te pobožnosti in so celo za verske stvari najnepristopnejši brez godrnjanja posečali tiste dni trikrat na dan cerkev.

Za katoliške kaznjence je obvezno udeleževanje nedeljske službe božje, ki obstoji iz jutranje maše in pridige ter iz popoldanske pobožnosti. Obakrat se vrši opravilo s spremljevanjem orgel in petja. Razume se, da so pevci kaznjenci in tudi orgljanje je opravljal zadnja leta kaznjenec. Vsako leto si kaznilniški duhovnik veliko prizadeva za opravitev tako imenovane velikonočne dolžnosti, ki se ji kaznjenci v znatnem številu odzovejo. Tudi za Božič pristopajo k spovedi in obhajilu. Spoved in obhajilo sicer po hišnem redu nista obvezna, vendar postanejo v hiši nekako splošno znani tisti, ki ju vsaj enkrat v letu ne opravijo.

Dušnemu pastirju v mariborski kaznilnici je poverjen tudi »poštni resort«. Kaznjenci, ki so razdeljeni v tri disciplinarne razrede, imajo po hišnem redu sledeče pravice do prejemanja, oziroma odpošiljanja pisem: I. razred sme vsaka dva meseca, II. vsakih 6 tednov, III. vsak mesec po eno pismo nesumljive vsebine prejeti in odposlati. Težko je najti v tem oziru občutljivejšega in natančnejšega človeka kot je kaznjenec. Če cenzura zapleni pismo, črta kako besedo ali stavek, če kaznjenec ne prejme pošte natančno tisti dan, ko mu gre, je seveda kriv kurat. Često jetniki pretiravajo, vendar se je temu ali onemu že tudi godila krivica, saj naposled kaznjenec ne more zahtevati več, kot mu dopušča hišni red. Zato niso redki slučaji, ko pride med kuratom in kaznjenci do nesporazumljenj kar razmeroma največ prispeva k nepovoljnemu razmerju, ki vlada med kaznjenci in njihovim dušnim pastirjem. Da to dejstvo občutno ovira duhovnikovo vzgojno delovanje v kaznilnici, je jasno. Na škodi so kajpa kaznjenci...

V zavodu je okoli 120 muslimanov, ki so jih pred leti pripeljali iz raznih kaznilnic v južnem delu države. Vsi so obsojeni na večje število let in še deloma nosijo na nogah težke okove. Ti ljudje ne uživajo niti telesne, niti duševne hrane kakor kristjani, ampak imajo svojega kuharja ki jim pripravlja z govejim lojem zabeljene jedi. Duhovnika — hodžo so si izbrali izmed sebe in se mu pravi Ajredin Rasim. Dasi se od drugih ne razlikuje drugače kot po tem, da je najbolj pismen med vsemi, vendar ga njegovi verniki cenijo in spoštujejo ter bi ga za njegov ugled lahko zavidal marsikateri katoliški duhovnik. Hodža Ajredin nima »poštnega resorta«, ker je robijaš, obsojen radi roparskega umora na 20 let težke ječe in okove, vendar mu to ne jemlje veljave pri izvrševanju sveče niške službe, ki jo na svoj način opravlja vsak petek v posebni veliki sobi, nadomeščajoči džamijo. Tu sem se hodijo ti vkovani Mohamedovi verniki klanjat in opravljat svoje pobožnosti, a hodža Ajredin kleči in se meče na obraz v ospredju pred »pravovernimi«, ki so obrnjeni proti Meki. Pri teh bitjih ni potrebno govoriti o verski poglobitvi in o vzgojnem vplivu religioznega momenta, saj jim je vera edino in hkratu najdražje, česar jim sodniki niso mogli vzeti. Zato se je oklepajo s tisto fanatično vnemo, ki je lastna mohamedancem.

V dokaz njihovega verskega fanatizma naj pri tej priliki navedem tole: Nekatere muslimane zaposluje uprava v čevljarski delavnici. Pomešani so med druge konznjence - kristjane. Ti so kmalu opazili, da se muslimani pri vdevanju drete ne poslužujejo ščetine, ampak igle. Vprašali so jih, čemu to, ko vsi čevljarji na svetu uporabljajo ščetino. In so dvignili »pravoverni« ogorčen protest, češ, da ga ni med muslimani čevljarja, ki bi si onečastil roko z dotikom svinjske ščetine. Znano je, da smatra mohamedanec svinjo za nečisto žival in mu koran strogo prepoveduje ne le uživanja svinjskega mesa, ampak tudi dotikanje kakršnekoli stvari, ki je s ščetincem v zvezi.

(Dalje prihodnjič.)

Mali oglasi, ki služijo v poročevalne in socijalne namene občinstva: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5·—

Mali oglasi

Zunanje, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10·—

Stanovanje trisobno

solnčno v vili se s 1. decembrom odda. Ponudbe pod Villa na upravo lista. 2039

Samo Din 26—28 plačate

za podplatanje ženskih čevljev in Din 32—38 za podplatanje moških čevljev. Tudi vse čevlje z gumijastimi podplati in snežne čevlje sprejema v popravilo po najnižjih cenah »Brzopodplata«, Tattenbachova ulica 14. 1898

Baržun

v veliki izbiri že od Din 22.— naprej se dobi pri I. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17. U

Važno za vse!

Popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, koles in motorjev. Emajliranje in poniklovanje. Shramba koles in motorjev črez zimo. Vse to izvršuje najkulantnejše in po brezkonkurenčnih cenah meh. delavnica in trgovina dvokoles, pisalnih in šivalnih strojev, Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14. 1879

Hitro popravilo ur,

ceno in točno z 1—5 letnim jamstvom pri tvrdki A. Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica 8. Po stenske in stoječe ure se pride na dom! 1837

TAPETNIK
OSKAR WISTAN
Maribor, Koroščeva u. 4
se cenj. občinstvu najtopleje priporoča. - Izvršuje popravila tudi na domu.

VSI, KI SO SI ŽE IN VSI, KI SI ŠE NISO
ogledali bogate, izbirne zaloge
KRZNA
pri tvrdki
L. ORNIK, MARIBOR
KOROŠKA 9
naj se čim preje odločijo za nakup, kajti povpraševanje je veliko in najlepši komadi bodo kmalu razprodani. 1787

Spomnite se CMD!

Kavarna Jadran
vsako soboto in nedeljo
KONCERT

Vazelino
in kremo za čevlje, motvoz, vrvarske izdelke, pletenine, drobnarijo, parfumerije, papir in šolske potrebščine, baterije, žepne svetilke itd.
Na debelo in drobno priporoča
DRAGO ROSINA, MARIBOR,
Vetrinjska ulica št. 26 2003

BOGOMIR DIVJAK
MARIBOR
Trgovina z dvokolesi in pnevmatiko. Istotam dobite tudi vse sestavne dele.
Glavno zastopstvo svetovnih koles
Waffenrad-Steyer
Mehanična delavnica z električnim pogonom za popravila dvokoles in motociklov. Lastna poniklovalnica, bakranje in emajliranje.
Trgovina: **Glavni trg 17** 1590
Delavnica: **Ključavničarska ul. št. 1**

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik Štanko Detela v Mariboru.